

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 57741/10

Yasemin ÖZTÜRK/Türkiye

Başkan,

Paul Lemmens,

Hâkimler,

Jon Fridrik Kjølbros,

Ivana Jelić,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 22

Ocak 2019 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Yukarıda anılan 9 Temmuz 2010 tarihli başvuruyu göz önüne alarak,

Gerçekleştirdiği müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Yasemin Öztürk 1970 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, Ankara’da ikamet etmektedir. Başvuran Mahkeme önünde Ankara barosuna kayıtlı Avukat A.E. Eker tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın olguları, taraflarca beyan edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Subay olan başvuranın babası, 1982 yılında, başka bir subay tarafından vurularak öldürülmüştür.

5. 2009 yılında başvuran aylığının vazife malülü aylığı olarak değiştirilmesi için yetkili mercilere başvurmuştur, ancak başvurusu reddedilmiştir.

6. Başvuran, ret kararının iptali için dava açmıştır. Danıştay, başvuranın babasının ölümünün doğrudan askeri hizmet ile bağlantılı olmadığı gerekçesiyle 11 Şubat 2010 tarihinde davayı reddetmiştir. Yargılamalar esnasında Danıştay Cumhuriyet Başsavcısı davanın esasına yönelik yazılı mütalaasını sunmuştur. Söz konusu mütalaa başvurana tebliğ edilmemiştir.

7. 22 Nisan 2010 tarihinde başvuranın karar düzeltme talebi reddedilmiştir.

B. İlgili İç Hukuk ve Uygulama

8. Söz konusu zamanda yürürlükte olan iç hukuka ilişkin açıklamalar *Tanışma/Türkiye* (no. 32219/05, §§ 29-47, 17 Kasım 2015) ve *Yavuz/Türkiye* ((k.k.), no. 29870/96, 25 Mayıs 2000) davalarında bulunmaktadır.

9. 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumun ardından 6771 sayılı Kanun kabul edilmiştir. Bu yeni kanuna göre, Anayasa'nın 145 ve 157. maddeleri yürürlükten kaldırılmış ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kapatılmıştır. Ek olarak Anayasa'nın 142. maddesine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“... Disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.”

10. 7103 sayılı Kanun 21 Mart 2018 tarihinde çıkarılmış ve 27 Mart 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. 7103 Sayılı Kanun’un 23. maddesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi’nin bağımsız ve tarafsız olmadığına ilişkin iddialara yönelik başvuruları an itibariyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan bütün başvuranlar, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle Mahkeme’nin kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebilirler.

ŞİKÂyetLER

11. Başvuran, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önünde adil bir yargılanmaya tabi tutulmadığını ve bu mahkemenin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Başvuran, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi nezdinde sürdürülen yargılamalar sırasında savcının mütalaasının kendisine tebliğ edilmediğini kaydetmiştir. Son olarak, başvuran, askeri idari mahkemesi usullerinde temyiz mekanizmasının olmamasından şikâyetçi olmuştur. Bu bağlamda, başvuran Sözleşme’nin 6, 8, 13, 17 ve 18. maddelerine dayanmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

12. Başvuran, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi nezdinde ki yargılamaların adilliğinden şikâyet etmektedir.

13. Mahkeme ilk olarak, başvurunun Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında incelenmesi gerektiğini düşünmektedir.

14. Mahkeme, 7103 sayılı Kanun'un 21 Mart 2018 tarihinde çıkarıldığına ve 27 Mart 2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandığına dikkat çeker. 7103 Sayılı Kanun'un 23. maddesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe göre Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olmadığına ilişkin iddialara yönelik başvuruları an itibariyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan bütün başvurular, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle Mahkeme'nin kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebilirler.

15. Mahkeme Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi kapsamındaki iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının amacının, Sözleşme'ye Taraf Devletlere, gerçekleştirdikleri ileri sürülen ihlalleri, bu hususta Mahkemeye başvuruda bulunulmadan önce önleme veya düzeltme fırsatı vermek olduğunu yinelemektedir. Dolayısıyla, bu kural, başvuranların ilk olarak ulusal hukuk sisteminin sağladığı hukuk yollarından faydalanmalarını gerektirmekte, böylece Devletleri gerçekleştirmiş oldukları eylemlerle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde hesap vermekten muaf kılmaktadır. Ancak, söz konusu kural, ileri sürülen ihlal ile ilgili olarak ulusal hukuk sisteminin etkin bir iç hukuk yolunu sunduğu varsayımına dayanmaktadır (bk. *Radomilja ve Diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10, § 117, 20 Mart 2018; *Latak/ Polonya* (k.k.), no. 52070/08, § 75, 12 Ekim 2010 ve *İçyer/Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, 12 Ocak 2006).

16. İç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirme, normal şartlarda, Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak yapılmaktadır. Ancak, Mahkeme'nin birçok kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk., *Baumann/Fransa*, no. 33592/96, § 47, 22 Mayıs 2001 ve yukarıda anılan, *İçyer*).

17. Mahkeme, *Tanışma/Türkiye* kararında, (no. 32219/05, 17 Kasım 2015) söz konusu yasal hususu incelediğini ve Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olarak değerlendirilemeyeceğine karar verdiğini yinelemektedir. Sonuç olarak, benzer şikâyetlere ilişkin ulusal düzeyde telafi sağlamak ve Mahkeme önünde derdest olan başvuru sayısını azaltmak amacıyla 16 Nisan 2017 tarihinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılmıştır. Bunun ardından, 21 Mart 2018 tarihinde, 7103 Sayılı Kanun ile Mahkeme önünde derdest olan bütün başvurular için sivil bir mahkemede tekrardan yargılanma hakkı sunulmuştur.

18. Mahkeme *Baysal/Türkiye* ((k.k.), no. 29698/11, 22 Mayıs 2018) davasındaki kararında, başvuranın iç hukuk yollarını, diğer bir ifadeyle yeni hukuk yolunu tüketmediği gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, söz konusu yeni hukuk yolunun *muhtemel surette (a priori)* erişilebilir olduğunu ve yargılamanın uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

19. Somut davada, Mahkeme *Baysal* (yukarıda anılan) davasında verdiği kararı yinelemektedir ve başvuranın Mahkeme önünde derdest olan başvurusunun iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebilme imkânı olduğunu gözlemlemektedir. Sonuç olarak Ankara İdare Mahkemesi davalara ilişkin yeni bir değerlendirme yapacaktır ve Ankara İdare Mahkemesi'nin kararına

karşı Danıştay'a temyiz başvurusu yapılabilecektir. Başvuran, sonrasında Danıştay'ın kararına karşı Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunabilecektir. Eğer başvuran, hala kendisini iddia edilen ihlalin mağduru olarak görürse, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca Mahkeme'ye yeni bir başvuruda bulunma imkanı kendisine açık olacaktır.

20. Ek olarak Mahkeme, yeniden yapılacak bu değerlendirmelerin başvuranın diğer şikayetlerine ilişkin de bir telafi sağlayacağını belirtmektedir (bk., yukarıda anılan, *Baysal*, § 17).

21. Dolayısıyla, Mahkeme somut başvurunun, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi kapsamında, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğini belirtir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 14 Şubat 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı

Paul Lemmens

Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Başkan